

VU Research Portal

Wie mag er bovenop de apenrots zitten? Slachtoffercultus

Veraart, W.J.

published in

Trouw

2005

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Veraart, W. J. (2005). Wie mag er bovenop de apenrots zitten? Slachtoffercultus. *Trouw*, V-9.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Wie mag er boven op de apenrots zitten? Slachtoffercultus

Chris en Wouter Veraart^{*}

De apenrots is in rep en roer. Lange tijd was de positie van hoofdaap Ruud Lubbers onaantastbaar. Hij zat boven op de rots en bepaalde de rangorde van de vrouwtjes die door hem gevlooid mochten worden, en die hem mochten vlooien.

Maar de positie van hoofdaap Lubbers is in gevaar gekomen. Hij zelf heeft nog niets in de gaten in de veronderstelling dat zijn positie onaantastbaar is. Met deze woorden zette Joop den Uyl destijds Bernhard ook al op zijn plaats. De apen lager op de rots voelen feilloos aan wanneer de positie van de leider wankelt.

Op het moment dat Lubbers in zijn vermeende almacht een vrouwtje probeert te vlooien is Leiden in last. Een aantal anonieme vrouwtjes komt ook in opstand. Het resultaat is bekend. Hoofdaap Lubbers wordt van de rots gesmeten en de positie van superhoofdaap Kofi Annan is voorlopig gered.

We leven allemaal op een grote apenrots. We zijn voortdurend bezig met de rangorde. Wie mag bovenaan zitten, wie wordt de opvolger van de zieke Johannes Paulus II? Mag Bill Clinton een vrouwtje dat onderaan de rots zit, vlooien? Hoe komt Condoleezza Rice opeens aan zo'n hoge plaats op de rots?

We taxeren elkaar, bekijken elkaar. Hoe ziet hij of zij eruit? Zitten haar kleren goed? Hij is dik of kaal geworden. We geven elkaar een hand. We voelen of de hand van die ander warm, koud of klam is. Maken elkaar complimenten. We geven elkaar drie zoenen. We zetten elkaar voor gek. We troosten elkaar, helpen elkaar, maken ruzie, smijten dingen naar elkaars hoofd. We zetten elkaar de deur uit. In het ergste geval slaan we elkaar of maken we elkaar dood.

We zijn vrouwen en mannen. We zijn seksuele dieren. We kunnen alleen voortbestaan bij de gratie van de seksualiteit. We zijn voortdurend met die oerdrift bezig, hoezeer ook kerken en overheden eeuwenlang hun best hebben gedaan om die drift te bezoedelen en lelijk te maken. Dat gesnuffel en gedraai om elkaar leidt tot allerlei misverstanden, vooral omdat wij wat onze oerdrift betreft niet zeker van onze zaak zijn.

Op de apenrots heerst bovendien grote onrust. Vrouwen zijn het niet eens met de rangorde. Waarom moet altijd een hoofdaap bovenop zitten? Is het geen tijd voor een hoofdapin? De vrouwen maken zelf wel uit wanneer en door wie zij willen worden gevlooid en omgekeerd: wie

---

^{*} Chris Veraart is advocaat en gespecialiseerd in zedenzaken, en auteur van 'Valse zeden', over onterechte aangiften in zedenzaken. Zijn zoon Wouter Veraart is universitair docent rechtsfilosofie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

zij zelf willen vlooien. De pil, de seksuele revolutie en het feminisme hebben daaraan terecht hun steentje bijgedragen.

Maar inmiddels is de situatie uit balans geraakt. Als een man een hand naar een vrouw uitsteekt, wordt seks als een effectief wapen gehanteerd. Vrouwen en mannen steken de koppen bij elkaar. De gebeurtenis wordt groot gemaakt en opgeblazen tot een overaangifte. De macho-man moet diep door het stof en meer bekennen dan hij werkelijk heeft gedaan. Hij moet een overbekentenis doen.

De politie ziet het als een eer om als beschermer van de gekwetste vrouw op te treden. Justitie en rechters weten van geen relativering. Zij kiezen de kant van de vrouw, al snel het slachtoffer genoemd, in de angst anders een tuimeling te maken in de rangorde.

De tijdens de verlichte 18de eeuw zo trots uitgedachte maatschappij, waarbij het individu tot een drager van rechten en plichten werd bestempeld, uitgerust met fundamentele vrijheden en diepgevoelde verantwoordelijkheden, is in de 21e eeuw gedevalueerd tot een slachtoffermaatschappij.

Slachtoffers van zedendelicten, slachtoffers van ongewenste intimiteiten op de werkvloer, slachtoffers van huiselijk geweld, slachtoffers van onwillige artsen, slachtoffers van slecht onderwijs, slachtoffers van op geld beluste advocaten. Slachtoffers van de multiculturele samenleving en slachtoffers van vul maar in.

Bescherm het slachtoffer, klinkt het van alle kanten. Koester het slachtoffer! Laat het slachtoffer in de rechtszaal een centrale rol spelen, nog voordat juridisch is vastgesteld dat zij werkelijk het slachtoffer is! Wat niemand bezwaarlijk lijkt te vinden, is dat de rechten van de verdachte in een zedenzaak daardoor ernstig in de verdrukking zijn geraakt. De kans op een eerlijk proces is door alle aandacht voor het zelfbenoemde slachtoffer verkeken.

De zaak-Lubbers staat model voor deze ontwikkeling. Hij heeft geen behoorlijk proces gehad. Het uitgelekte onderzoeksrapport is vernietigend in zijn oordeel over Lubbers, maar juridisch geenszins waterdicht. Kofi Annan heeft laten weten dat het voortijdig vertrek van Lubbers wat hem betreft niet inhoudt dat hij schuldig is. Het is de ophef die Lubbers de das om deed, niet wat hij precies heeft gedaan.

Voor fair play in zedenzaken zijn ten minste twee dingen nodig. Ten eerste een gezonde dosis relativiseringsvermogen, een zin voor context en proportionaliteit. En ten tweede het vermogen om een verdachte in een zedenzaak het voordeel van de twijfel te geven, zolang nog niet is komen vast te staan wat er precies is gebeurd. Aan beide vereisten heeft het in de zaak-Lubbers ontbroken. De onstuitbare opmars van het slachtoffer in onze rechtsorde is er ongetwijfeld de oorzaak van, dat dit voorlopig zo blijft.

Duizenden jaren culturele beschaving kunnen niet verhullen dat we op een apenrots leven.
Bavianen in themagebied 'Stad der Oudheid' in Amersfoort.